

Kaynak

BALIKESİR HALKEVİ

DÖRDÜNCÜ YIL 46

19 İkinci Teşrin 1936

Sayfalarımız devriminin ve Halkevlerin çizdiği derin ve geniş anlamının içine giren bütün yazılara açıktır.

İÇİNDEKİLER

Güneş Doğarken	(Şiir)	M. Baha
Balıkesir Hristiyan kıyafetlerine dair vesikalar		Kâmil Su
Vatanın Öz Çocuğuna		Nuri Sevinç
Verem		Kadri Yetkin
Dev Karıları		Osman Balkır
Sukutu Hayal	(Şiir)	Cihat Genç oğlu
Bulusım geldi	(Şiir)	Fethiye Orbey
Beklerken		Leman
Atalar Sözü		Sabur Şahin

İYESİ
T. F. Silay

KAYNAK

Yayın Direktörü
ABDİ
AGABEY OĞLU

Balıkesir Halkevi Dil, tarih, edebiyat şubesinde çıkarılır Aylık Kültür dergisi

SAYI: 46

19 . 11 . 1936

YIL: 4

GÜNEŞ DOĞARKEN!

Yazan: Bursa sayı 1 M. BAHİ

Bir sabah ilahi bir ses işittim
Gel diyen O sese doğru seyirttim
Ne dere tenidim ne dağ hep gittim
Nihayet yetiştim ilk merhaleye
Katıldım cezbeli bir kafilere

Bir çok erkek vardı, bir çokta kadın
Hepsinin gözleri ateşli aydın
Hepsi aşıkydı bir tek insanın
O insan Türklüğün mucizesiydi
Her yerde duyulan onun sesiydi

O ses ölümlere can veren sestir
Doğruyu, iyiyi gösteren sestir
Burada ben varım bendiyen sestir,
O sesle uyandı, millet uykudan
O sesle kovuştu millete vatan

Bir tek ölke vardır bir tek kumandan
Her kes inanmıştı bunlara candan
Bir vücut olmuştu koskoca vatan
Ankarada mahşer havası vardı
Türklerin istiklâl kavgası vardı.

Vatan karış, karış emanet size,
Hattı müdafa yok askerimize,
Sathı müdafa var demişti bize
Büyük Başkumandan gök gürler gibi
Gözü parlıyordu şimşekler gibi.

Ankara geçitti kafilimize
Bu mübarek geçit yol verdi bize
Baktık Karadenize, Akdenize,
Baktık uzaklardan öksüz yerlere
Ahdettik yurt için candan bin kerre

Ahtımız ufuktan ufka yayıldı
Her zorluk bu ahtın önünde yıldı
Vatan için ölmek, bir borç sayıldı,
Kumandan büyüktü, millet büyüktü.
Bunları cıldırtan zillet büyüktü.

Türkler öldü artık diyordu dünya
Parçaladılar bu anarşiyi, gûya,
Kendi yurdumuzda olmuşuk parya;
Her yere yabancı bayrak astılar,
Bizim bayrağımıza kinle bastılar,

Halife kudurmuş bir canavardı
Düşmanla bir olmuş ordusu vardı
Türklerle her yerde bir pusu vardı.
Etrafı sarmıştı her cinsten düşman
Babile dönmüştü zavallı vatan.

Şurada hıçkırık, burada feryat,
Burada anası kaybolmuş evlât,
Orada mezarı yıkılmış ecdat,
Türklerin anına her yerde leke,
Göklerde tehlike yerde tehlike.

Bakin İstanbulla, bakın İzmirle,
Bakiniz Bursaya, ve Balıkesire,
Bakiniz şu yüzlerce yıkılmış şehre,
Bunları kaplayan kara duman ne?
Türkün tarihinden sızan bu kan ne.

Kim bu mahzunu, şıkırda tarak,
Türkleri tahkirden zevk alan alçak,
Kim bu istibdada tapınan ahmak
Bunların birisi yabancı düşman
Öteki mürteci sultanı düşman.

Yabancı düşmanın her devlet dostu,
Sultanın cinayet, cihayet dostu
Nehazin salibin hilâfet dostu,
Bize ise yalnız dost milletimizdi,
Kanımız biricik kuvvetimizdi,

O kan tarihlerden evvel kaynadı,
Dünyada en büyük sollar oynadı,
O kan sahibinin Türktür Türk adı
Ne mutlu bizeki Türk ırkındanız,
Hem hayat, hem ölüm, saçan volkanız.

Nur isteyenlere güneş oluruz,
Dostlarımıza candan kardeş oluruz
Düşmanlarımıza ateş oluruz
Esirlik bilmeyiz zillet bilmeyiz,
Dünya karşı çıksa biz eğilmeyiz

Biz o milletiz ki silâhı yokken,
Sığınacak tek bir penalı yokken,
Hatta ümit veren Allahı varken,
Zulmetleri tutup ışık yapmıştık.
Yoklukları alıp varlık yapmıştık.

Kadınlar sırtında gülle taşırdı,
Erkekler topları elle taşırdı,
Çocuklar dedelerde savaşırdı
Bir hayat mal olmuş siperler vardı
Eceli yıldırılmış askerler vardı.

Tırnaklarla siper kazanlar biziz,
Tarihi kanla yazanlar biziz;

Alın yazısını bozanlar biziz,
Tabii alt ettik, dünyayı yendik
Dünyada beyendi bizde beğendik,

Göklerde beyendi o barık ayı,
Türk tarihindeki altın halkayı,
O dumlu pınarı, o sakaryayı,
Büyüksün milletin, büyüksün büyük,
Büyüklik yanında kalır pek küçük.

Sen o büyüklüğü, onu yarattın,
Deha kervanına bir başbuğ kattın
Onunla bir olup zulmeti attın
Dünyaya nur veren bir ışıktır o,
Bütün kuvvetlere karşıdır o.

O kara günlerin bir güneşiydi,
Hızırın hakiki canlı eşiydi,
İnanılmaz şeyler onun eşiydi;
Dağılmış milleti toplayan odur,
Dünyaları yenen kumandan odur.

İlk millet meclisi onun eseri,
Onun eseridir Kemâl yeri,
O şaha kaldırdı bütün Türkleri,
Anafartalar o, Dumlupınar o,
Her tehlike günü millete yar o.

Bu günü, yarını, kurtaran Gazi,
Şimdi götürüyor maziye bizi,
Fetih çekiyoruz tarihimizi
Yolun açık olsun büyük kumandan,
Dehası zamana sığmayan insan,

BALIKESİR

Hristiyan Kıyafetlerine Dair Vesikalar.

Yazan: KÂMİL SU

Geçen sayıdaki yazımızda, Osmanlı devrinde, Balıkesirde yaşayan Hristiyanların geyim bakımından bağlı bulundukları kayıtlardan bahsetmiştik.

Anadoluda yaşayan gayri müslim unsurlar, İstanbuldakiler gibi, geyim kayıtlarından başka kayıtlara da tabi ediler.

Hristiyanların cami civarında oturmaları ve kilise yapmaları memnudu Hatta meyhaneler semti olmakla meşhur Galata da bile, cami civarında hristiyanların oturmaları yasaktı. Bu yasa Eyüp civarı için daha şiddetli idi. Bunun için haslar kadısına yazılan bir hükümde «türbe şerife etrafında bir fert zımmi sakin ve mütemekkin olmayıp cümlesi müslüman olalar (1)» deniliyor.

Gayri müslimler nizamı aykırı olarak kilise yapamazlar ve mevcutları tamir edemezlerdi. Aksine hareket halinde kilise yıktırılır ve sebep olanlar cezalandırılırlardı.

Bu kayıtlar İstanbul ve civarında oturan gayri müslimler için olduğu kadar bilhassa Anadolu dakiler içinde vardı. Onlarda nizamı aykırı ne bir kilise yapabilirler ve ne de mevcutları tamir edebilirlerdi. 11 inci hicret yüz yılında Sakıyas adında bir rahibin Balıkesirde Ali fakih mahallesinden bir müslümanın arsasını satın alarak, nizamı aykırı, kilise yapması İstanbul'a şikâyeti mucip olmuştur. Bu vaka üzerine İstanbul'dan yazılan bir tevkide «menzili mezburu kilise ittihaz ve vakfetmesi bir veçhile meşru olmayıp muktezai şer'i şerif üzere bilmüliye hedim

(1) Hicri onuncu asırda İstanbul hayatı. Ahmet Refik, S. 75, vesika 15.

ve zecrü men lâz mır» denilmiştir.

Kilise yapılması ve tamiri yolunda konulan kayıtların âyinler içinde konulduğunu görülmektedir. Bay Ahmet Refikin «hicri on ikinci asırda İstanbul hayatı» adlı eserinde görülen Şehülislam Mehmet Fenarinin bir fetvasında Yahudilerin evlerinde suret ve mihrap olmamak şartile Tevrat okuyup âyinlerini yapabilecekleri yazılıyor.

On birinci hicret yüz yılının ortalarına doğru Balıkesir kadısına hitaben yazılan bir tevkiden de Anadoludaki hristiyanların da âyinlerinde kayıtlara bağlı bulunduklarını öğren-biliyoruz. Evinde incil okuduğu iddia edilerek kendisinden cerime talep edilen bir hristiyanın İstanbul'a şikâyeti üzerine İstanbul'dan gönderilen bu tevkide «mezkrûn sakin olduğu menziliinde suret ve mihrap olmayıp ve incil okudukta avazı çıkmayıp hilâfî şer'i şerif vâzı yogusa ve fetvayı şerife mucibince amel edip dahi mezlurdan biveçh cerime namına şey talep ve rencide ettirmiyesin» denilmektedir. Bu bize hristiyanların, ancak civarlarında bulunan müslümanları taciz etmeyecek şekilde yavaş bir tesle incil okuyabileceklerini anlatıyor. Evlerinde mihrap ile İsa ve Meryeme ait resimlerin bulunmaması da lâzımdı.

Gayri müslimler kasablık da yapamazlardı. Buna mukabil her sene kasablık akçası olmak üzere yüz bin akça verilerdi.

Balıkesir kadısına yazılan 1032 tarihli bir tevkide gayri müslimlerin kasablık edemeyecekleri kaydedilmektedir. Bu tev-

kide aynı zamanda « kahvehanelerde ve hamamlarda müslümanları taciz ve tayzik edip müslümanlara havale olup ve bilâ emr vazı kadimiye mugayir kiniseleri tamiir ve ihdas edip şer ve kanuna ve olagelmışe mugayir vazı kadimlerinin haddü payanı olmadığ... » Denilerek kahvelerde ve hamamlarda da müslümanlarla birlikte oturmayacakları açıklanıyor. Kıyafetlere ait olan geçen sayıdaki yazımızda hristiyanların müslümanlardan ayırt edil-memeleri için hamama kendilerine mahsus kıyafetlerle girebileceklerini kaydetmiş idik.

Balıkesirdeki hristiyanların kiliselerine kilisedeki âyinlerine ve kasaplarına dair bulduğumuz vesikaları eynen aşağıya koyuyoruz.

Vesika I

Halâ mirliya mütesellimi olan fahrül akran İvez ağa tarafından mübaşir tayin olan Hasasın ağa meclisi şer'e gelüp şöyle tkriri kelâm eylediki medinei Balıkesiri mahallatından Ali Fakih mahallesinde vaki kadimül eyyamdanhane evi olan evli ermeni kefereleri kenise ihdas ve bina eyleyüp daima ayini batılları üzere rical ve nisa cemiyet edüp halâ şimdi yine yüzden ziyade kefereler taifesi cem olmuştur tarafı şer'den keşfi tahrir olunmak matlubundedikte subu şer'den mevlâna Mehmet efendi bin Ali ve hüddamı mahkemedan Mahmut bin Ahmet ve Mehmet bin Hamza na mahzarlar ile mahallei mezburede olan mevzii muhaddis üzerine varılub haddı zatında yüzden mütecaviz ve nisa dalalet üzere cem olup ekseri âcem keferesi ve muhaedisi mezburun içinde iki kıta münakkaş rahle kitap için vaz olunup ve bir taş üzerine bir kaç dürlü tasvirler ve bir timurdan haç didikleri (diktikleri) ameli batılları ve babazları (papazları) işbu rafisisefer Avandiz velet İstovandırya velet namaz...P... kâfirlerin dahi ayini batılları

üzere olan kisveleri bilmuayene müşahad olunduğu mevlânayı merkur mahallinde keşfü tahrir ve bedahu maan irsâl olunan mahzarlar ile meclisi şer'te mezburan babazlar dahi ihzar ve muvacehelerinde vuku üzere ilâm ettikte badelyevm mevzii mezburden taifei mezbureden birine ev ediverüp iskân olunup kat'a dalalet üzere cemiyet olunmamağa tenbihi berle maveka'aleyh vukuu bittalep ketp ve terkin oludu fılyevmi samin min şehri rebül ahar liseneti semane ve tis'a ve elf.

Vesika II

Kıdvetünnüvvabı vel müteşerriin Balıkesir kazasında naibüşşer olan mevlâna... Zeyyede ilmehü ve kıdvetül emasilü vel akran Karesi sancağı mütesellimi zeyyede kaderuhu tevkü refii humayun vasil olacak malûm olaki kasabai mezburede sakimn Ermeni taifesi orduyu humayunuma arzuhâl edüp kazai mezbure tabi Balıkesir nam kasabada vaki bunların ayini batılları üzere mabethaneleri olan kadim kiniseleri sakafının müruru eyyam ile bazı yerleri harap olup meremata muhtaç olmağa vaz'ı kadimi üzere meremat etmek murat eylediklerinde ehli örf taifesi taraflarından mücerret celbi mal için hilâfı şer'i şerife biveçh mani olup ziyade gadrü taaddi ve tecavüzden halî olmadıkların bildürüp hususu mezbur şeyhülislâmdan istifta olundukta men olunmaz deyu fetvayı şerife verilmekle mucibince amel olunup veçhi meşruh üzere taaddi ve rencide olunmamak babında emri şerifim reca eyledikleri ecilden fetvayı şerife mucibince amel olunmak emrim olmuştur. Buyurdumki hükmü şerifimle vusül buldukta da bapta sadır olan emrim üzere amel edüp dahi hususu mezbure tamam hak üzere mukayyet olup fetvayı şerifele-ri davalarına mutabık ise olbapta muktezayı emri şer'i kadim ve davalarına mutabık fetvayı şerifeleri mucibince amel

edüp mezburların kasabai mezburede ayini batılları üzere mabethaneleri olan kadim kiniseleri sakafının müruru eyyam ile bazı yerleri harap olmağa vaz'ı kadimi üzere meremat etmek murat ettiklerinde minbat hilâfı şer'i şerife ve muğayiri fetvayı münif ehli örf taifesi ve ahardan bir ferdi mani ve dahlütaarruz ettirmeyüp men'ü def eylesin amma mukayyet olası ki vaz'ı kadiminden ziyade bina ve ihdas etmiyeler ve ettirmeyesiz şer'i şerife ve fetvayı münife ve emrû humayunuma muhalif kimesneye iştettirmeyüp hususu mezbur için tekrar emrim verili eylemeyesiz şöyle bilesiz alâmeti şerife itimat kılâsız tahriren fi evasıtı şehri rebül ahar liseneti erhaa ve semanin ve elf.

Sahrayı Edirne

Vesika III

Kıdvetünnüvvabı vel müteşerriin Balıkesir kazasından naibüşşer olan mevlâna... zeyyede ilmehü tevkii refii humayun vasil olacak malûm olaki nefsi Balıkesir den darendei fermanı humayun... nam zimmi derğahi muallâma arzuhal edüp mezbur kendü halinde olup hilâfı şer'i şerif vaz ü taaddisi yoğuken ehli örf taifesinden bazısı mücerret celbü azh için sen sakın olduğun menzilizbe incil okur imişsin deyü mezbur zimmiden cerime namına akçe talep ve rencide edüp bu bapta şeyhül islamdan fetvayı şerife verildüğün bildürüp mucibince amel olunup hilâfı şer'i şerif rencide olunmamak babında emri şerifim reca eyledpgü ecilden buyurdumki hükmü şerifimle vardıkta hususu mezbure tamam hakkı adil üzere takayyüt ve bu bapta olan hucceti şer'iyesine nazar edüp göresin mezkûrun sakın olduğun menziline suret ve mihrap olmayup ve incil okudukta avazı çıkmayup hilâfı şeri şerif vaz'ı yoğise ve fetvayı şerifesi mucibince amel edüp dahi mezburdan biveçh cerime namına şey talep ve rencide

ettirmeyesin kasiyete methali olmayanları dahi ettirmeyüp işlemeyüp inat ve muhalefet üzere olanları isim ve resimleri ve vukuu üzere yazup derğahi muallama arz edüp hususu mezbur için tekrar şikayet olunup bir dahi emri şerifim varımlı eylemeyesin şöyle bilesin alâmeti şerife itikilâsın tahriren fi evasıl şehri cemaziyül evvel liseneti hamse ve tis'ine ve elf.

Bimakamı Edirnetil mahruse

Ehli örf taifesinden zeyt amr ve nasraniye idüp sen mezburede incil okurmuş s'n deyüp amrudan cerime namına snsne almağa kadir olurmu Elcevap olmaz allah ü alem

Esseyi Ali.

Vesika IV

Kıdvetünnüvvabı vel müteşerriin Balıkesiri kazasında naibüşşer olan mevlâna... Zeyyede ve kıdvetül emasilü vel akran Karesi sancağı mütesellimi zeyyede kaderuhu tevkii refii humayun vasil olacak malûm olaki senki naibpsin süddei saadetime mektup ve kazai mezbur ahalisi mahzar gönderüp kasabai mezburede sakın Sakyas nam ruhban kasabai mezbur mahallâtından Alifakih mahallesinde... Nam müslümanın menzilin iştirâ ve malik olukta daima cemmi gafir rical ve nisvanlarla ayini batıllarınicra etmek için medinei münevvere fıkârasına vakf ve icaresin harameyni şerefeyn mütevellisi yedile isâl oluna deyu şart ve kendü isticar edüp halâ ermeni taifesin menzili mezburu kenise etmelerile bigaraz müslimin ile üzerine varılup şer'le keşf oludukta veçhi megruh üzere fesatları sabit ve zahir olmağa canibi şer'ten hucceti şer'iyeye verrüldüğün bildürüp olbapta hükmü humayunum verilmek recasına arzû mahzar ve menzili mezburu kilise ittihaz ve vakf etmesi bir veçhile megru' olmayup muktzayı şer'i şerif üzere bikküllüye hedmü zecrü men'lâzımdır deyü akza kuzatıl müslimin bilfiil İstanbul kadısı olan Ali zeyyede fazluhu

ilâm etmeğin mevlânâyı mumâileyhın ilâmı mucibince mahallinde bilkülliye hedmü zecr olunup ve vakf eyledüğü meşru' olmamağla muktezayı şer'i şerif icra olunmak emrim olmuştur buyumdumki emektarlardan kıdvetül emasili vel akran Mehmet zeyyede kaderuhu hükmü şerifimle vusûl buldukta bu bapta sadır olan fermanı celîlül kadarım mucibince amel edüp mevlânâyı mumâileyhın ilâmı mucibince

mahallinde kilisayı mezburun bilkülliye hedm ve rahibi merkumu zecr ve vakf eyledüğü meşru' olmamağla muktezayı şer'i şerif her neise icra eyleyüp mezbur şer'i şerife ve emri humayunuma muhrlif kimesneye iş ve çarei haktan adül ve inhiraf eylemeyesin şöyle bilesin alemeti şerife itimat kılasın tahriren fi evasıtı şehri safer liseneti isne ve miete ve elf.

Bismakamı Kostantaniyyetil Mahruse

Vatanın Öz Çocuğuna!

“Ömer Öcala,”

Yazan: NURİ SIVRI

Uzaktan hareketsiz, kımıldanmaksızın bir kaya, bir heykel duruyo hissini veren bir şey.. Yalçın dağın başlarında ıssızlıklara hâkim bir baş; keskin gözlerini yamaçtan inmekte olan yaylıya bakıyordu. Arabamız yakınlaştıkça bu canlı heykel her bir bakışla yaylıyı ve içindeki yolcuları bir süzdü. Yarı yırtık çarığı, kısa beyaz donu ve geniş yenli gömleğinin yakası köy zevkine göre bir kır çiçeği gibi işlenmişti. Vücudunun açık kalan kısmı ise bakırlaşmış bir göğüs, üzerinde yolların hasıl ettiği kırmış kıllar.. Tunçlaşmış yüzünde derin çizgiler hasıl olmuş kaşlarının her biri bıyık gibi uzamış, nasırlı elini bize uzattı. Arabamız durdu. İhtiyarı aldık. Fakat o ne heybetli bir oturustu. Ne sevimli yüzü vardı. Yüzünün derinleşen çizgilerini şimdi daha iyi görebiliyorduk. Çizgilerin her biri derinleşmiş her bir hat bir mazi olmuş, bir tarih olmuştu.

Hâlâ ferî sönmiyen gözlerinin parıltısı bu memlekette ne mesut günler gördüğünü ifade ediyordu. Adını biraz sonra öğrendiğimiz Koca Mehmet; derin derin düşündü ve bir göğüs geçirdi. Neden sonra içten gelen bir istekle:

— Oh! Yaylı çok rahat şeymiş! Sonra kuşağının arasından çıkardığı tütün kesesinden kalın bir cigara yaptı. Uzatılan inhisar cigarasını gāvşek diye içmedi hemde o hanımeli gibi incecik cigaralar onun pa makları arasında kayboluveriyormuş.. Dolanbaçlı uzun yollardan ilerliyoruz. Bazen bir sağa bir sola sarsıntı ile eğiliyoruz. Ufacık vücut, yetmişlik Koca Mehmet kımıldanmıyordu bile. Gözlerini uzaklara, karşı dağlara doğru çevirmiş bir şeyler arar gibi bakıyordu. Çok geçmeden

aradığını bulmuş gibi yüzünde bir tebessüm belirdi ve misafir sever Türk köylüsü bize köyünü işaret etti:

— Şu kara yokuşun ardında... Koca Mehmedi herkes tanır.. Buyurun gelin; ve sonra ilâve etti. Bu ifade içerden gelen bir asrın hikâyesi idi.. Bir kımıldandı ve:

— Geçen yıl orak vaktinde sarı öküzün eşi nazardan gidiverdi. Harmanda çok eziyet çektik. Harman sonunda sarı öküzü de satalım dedik. Parası ile salgını verimiz, dedim. Kasabaya götürüp on beş buçuk liraya sattık. Parasını cüzdana koydum. Kızanlara acık hediyeye aldım. Köye her zaman yaya gide gele gayri usanmışım. Bakalım şu otonofil nasıl oluyor dedim. Yarım gayma verip bindim. Sarı öküzün parası'ne bir keyf yapmak istedim. Bu sırada koca Mehmet biraz düşünür gibi oldu ve alacalı tütün kisesinden kalın bir cigara daha yaptı. Yol arkadaşım arabanın ağır gidişinden müstaki olduğundan ara sıra bana dudaklar ile işaret ederken bir taraftan da Mehmet ağanın sözlerinden ne çıkacak diye sıbırsızlanıyorduk. Sanıyorduk ki Mehmet ağa, otomobili meddü sena edecek. O bıraktığı yerden tekrar başladı:

— Otonofile bindik. Gözün sevem. Gözümü açıp yummadan geliverdik. Doğrusu hiç sevmedim. Safasını süremedim. Yol çabucak tükeniverdi. Çabuk geçen ömür gibi. Bunları öyle hoş söyleyişi vardı ki. Asrın evladı şimdi otomobili bile az gördüğü şu günde tayarelerle bahrı muhitleri aşarken mütevazî, kanaatkâr Türkün tunc yüzlü koca Mehmedi hâlâ bir yaylının hasretini taşıyordu. Son cümlesi şu oldu:

— Eh! ölmeden bir yaylı alıp safasını süremezsem gözlerim açık gidecek..

Artık yolumuz sona ermişti. Koca Mehmedin yolu yeniden başlıyordu. Yaya olarak kara yokuşun eteğine tırmanırken güneş de batmakta ve etrafa akşam garipliği çökmekte idi. Mehmet, Anadolu'nun bu yetmişlik öz evladı. Nasırlı elini bize tekrar salladı. «Allaha ısmarladık» dedi.

Hâlâ sarı öküzün hasretini taşıyan, kalbinden evlât acısı gibi çıkarmıyan Mehmet acaba ne zamana kadar böyle bu uzun yollarda yaya gidip gelecekti? Ne zaman kırışık alnında toplanan temiz alın

terile kazandığından bir yaylı alacaktı? Onun derdini dinledik, fakat ne yapabildik. Yıllar geçer alnındaki çizgiler biraz daha derinleşir. Ayağın çakıllı yollarda yürümekten biraz daha nasırlaşır, çırığın bir parça daha kopar, parçalanır. Güzel emellerin, bakırlaşan göğsünde kır çiçeği gibi solar ve birgün bu uzun yollarda yaya kalan, alnında inci daneleri gibi toplanan ter danelerini yenile silen yine sen olursun, yine sen olursun ey bu yurdun ıstırapla yüğülen evladı! Bu uzun ve çakıllı yollarda yaya kalan yine sen olursun, yine sen!

VEREM.

Dr. KADRİ YETKİN

— V —

Muafiyeti kurarak sönmüş veya gizli kalmış veremleri uyandıran ve alevlendiren sebepler şunlardır:

Bulaşık Hastalıklar — Sönmüş bir verem ocağını parlatan sebeplerin başında bulaşık hastalıklar yer tutmaktadır. Kızamık, boğmaca öksürüğü ve grip en fazla sebep olan hastalıklardandır. Bunları geçirenler de eski verem yuvalarının uyanması için veya devam etmekte olan veremin süratle ilerlemesi için çok müsait bir zemin hazırlamış olur. Çok defa bu hastalıklardan sonra veremin birdenbire alevlendiği görülür.

İkinci sırada tifo, kızıl, çiçek, su çiçeği, frengi gibi bulaşıcı hastalıklarla zatürrie, rie ihtikanları ve bronşit gibi göğüs hastalıkları gelir. Astma denilen ve nöbet şeklinde olan göğüs sıkışıklıkları ile muttasıf olan hastalıkta vereme yer hazırlar. Ara sıra geçirilen soğuk algınlıklarını da önemli saymalıdır.

Çarpma ve zedelenme — Çarpma ve zedelenmelerin ciğer vereminde ehemmiyeti azdır. Fakat kemik ve mafsal veremlerinde çok vakit büyük rol oynarlar.

Fizyolojik muvazenin buzuluşu — Uzviyetin fizyolojik muvazenesini ve ahangini bozan hal ve sebepler gizli veremin uyanışında âmil olurlar. Verem zuhurunda yaş bu hususta tesirini gösterir. Ufak yaşta verem çok olur ve vahim seyreder. Büyük çocuklukta daha ziyade ciğer vereminden başka uzuvlarda olur ve müsaite seyreder. Fizyolojik muvazenenin bozulmağa başladığı vukuu sıklaşır. 15 - 22 yaşlar arası veremliler için en tehlikeli devredir. Bilhassa buluş devresinde genç kızlarda verem fazla görülmektedir. Adet-

lerin başlaması ve her ay tekrarlaması genç kızın mukavemetini kırarak zemin hazırlar.

Erkek çocuklarda da buluş buhranları neşvünema muvazenesizlikleri, fena ve tehlikeli itiyaalar, imtihan heyecanları, yorgunluk ve hırçınlıklar, spor ve yorucu hareketlerin zararları, istirahat, uyku ve beslenmenin ihtiyaç derecesinden noksan oluşu gibi halter gizli veremleri uyandırır.

Aynı müessirler askerlik hayatının başlangıcında da tesirlerini gösterirler. Yeni kur'a efradında, henüz idmansız olarak yaptırılan yorucu hareketlerin ve uzun yürüyüşlerin verdiği yorgunluklar ve kışla ızdıamları orduda verem vak'alarının patlak vermesine sebep teşkil ederler.

Genç kadınlarda tenasülî hayatın başlangıcında verem fazla görülür (evlenme veremleri). Daha sonra gebelik ve emzirme devrelerinde de vereme sık rastlanır. Gebelik esnasında verem bazan durur gibi olur, çok vakit ise şiddetlenir, fakat asıl tehlike lahusalıkta baş gösterir, hastalık birdenbire alevlenir.

Kadınlarda adetlerin kesilme zamanlarında da verem uyanışları vukua gelmektedir.

Kühil yaşta meslek ve san'at mecburiyet ve güçlükleri, fazla çalışma yorgunlukları, içki ve sefabadüşkünlükleri, ihtiyarlıkta da uzviyetin mukavemetinde husule gelen umumî düşkünlük ve inhi tad veremin uyanışında âmil olur.

Genel beslenme bozuklukları — Veremin baş göstemesinde gıdasız kalışın fena veya az beslenmenin rolu her kesce bilinmektedir. Normal şekil ve derecede bes-

lenmeye engel olan yoksulluk, mide ve bağırsak hastalıkları, fazla kireç zayıflık husule getiren müzmin ve muamit bağırsak iltihabları, madeni maddelerden ve vitamin denilen gıda cevherlerden mahrum gıdalarla beslenme veremin husulünde önemli birer hisse taşınmaktadır.

Karaciğer hastalıkları da uzviyetin vereme karşı olan mukavemetini azaltır.

Çeki kullananların fazla verem oluşları içkinin karaciğeri yormasındandır.

Şeker hastalığına mübtela olanlarda da fazla verem görülmektedir.

Dahili ifraz guddelerinin vazifelerine ait bozukluklar da (bilhassa dereki guddenin fazla faaliyeti) veremin inkişafında rol oynarlar. Noksan beslenmeden vücud da en çok zarar gören dahili ifraz guddeleridir. Halbuki hastalıklara karşı mukavemetimizde bu guddelerin muntazam çalışmalarının çok büyük önemi vardır.

Münye ve mizacın tesiri — Bazı mizaçların vereme müsait olduğu ve bazılarının da elverişleri olmadığı kabul edilmektedir. Meselâ artiritizm denilen bünye hali ve nekris hastalığı veremin ziddi sayılmaktadır.

Vereme karşı fazla hassasiyet gösteren bünyeler vardır. Bu gibi bünyelerde fazla hassasiyetin neden doğduğu araştırılmış ve hilti bazı bozukluklar, meselâ kan eksiliğinin fazlalığı; kanda kalsiyum ve kolestrin maddelerinin ve umumiyetle maderi mevadın noksan oluşu gibi bazı bozukluklar tespit edilmiştir. Bilhassa kanda kireç noksanlığına ve ensicede kireç kireç zayıflığının fazlalığına ehemmiyet atfedilmiştir.

Sonra bazı insan tiplerinin de veremin seyri üzerinde rolü araştırılmış, veremin inkişafına ve vahim seyrine elverişli tipler bildirilmiştir. Meselâ: uzun bozlu, uzun dar ve basık göğüslü, kısa ve dar karınlı, uzun ve ensiz yüylü, ufak başlı, ovuz başlı fulaşı, bel

kemiği düz ve ince, kol ve bacakları, parmakları düz ve uzun, etleri zayıf, bubasa umumi teşekkülünde ve bafet gösteren tipler (varın büyümler) de veremin daba çok görüldüğü ve daba şiddetli seyrettiği kabul edilmektedir.

Fakat vereme yalnız vahif, cillz büyümler yakalanır diye bir iddiada bulunulamaz. rtli, gürbüz, kuvetli görünüşte olanlar ve şaşmanlar da vereme yakalanırlar.

Ruhi, manevi sarsıntılar — veremin uyanışında ve çobuk ilerlemesinde ruhi buzuklukların, manevit sarsıntıların da büyük bir tesiri vardır. Ruhi tarditlere makkalanlarda, heyecan, elen, keder ve teessür içinde yaşayanlardan verem daba çok görülmekte ve daba vahim seyretmektedir.

İrkon tesiri — veremin tezatüründe kın tesiri daha ziyade yaşamları bayat şartlarına tabidir, umumî olarak her ırk verem imtanına karşı aynı derecede hassasiyet göstermektedir. yalnız yahudilerde veremin tahribatına khrşı bir dereceye kadar mukavemet görüldüğü kabul ediliyor. Bu mukavemet belki de bu ırkın umumiyetle müsait şartlar içinde ve daha kyg.sız yaşadıklarındandır.

Cinsin rolü — Umumiyetle erkeklerde veremden ölüm, kadınlardan fazladır. Yalnız buluş çağlarında 15 - 20 yaşlar arasında kadınlar daha ziyade kurban verirler. Erkeklerde veremin fazla oluşu, yaşayış icabı hastalıkla bulaşmaya daha elverişli bir halde bulundukları ve hayat mücadelesiyle daha fazla yorgun düştükleri için olsa kerektir.

Meslek ve san'atın tesiri — Veremin baş göstermesinde meslek ve san'atın da mühim rolü vardır. Meselâ çamaşırcılar bulaşma imkânile daha ziyade karşılaşmaktadırlar. Tozlu işlerle uğraşanlar da fazla verem görülmektedir. Çöpçüler, taşıcılar, demirci ve kalaycılar, bunlara benzer işçiler daha çok verem olabilirler.

(Devam edecek)

DEV KARLARI "Karıları,"

Yazan: OSMAN BALKIR

— IV —

Bi vamiş, bi yokmuş Evel zaman içinde de kambur saman içinde bi bey vamiş bu beyin de üç oğlile üç kızı vamiş.

Bey bi gün hastalanmış. Öleceğini anlayınca oğlanları çağırması. Onlara vasiyet etmiş. Demişti ki:

— Oğullam! Ben artık ölcem. Anhyom ki ömrüm tükendi. Ölmezden önce size bi vasiyette buluncem. Bunu yerine getirin! Oğulları:

— Aman babamız, Ahllah gecinden vesin emme bi Allah emri olusa vasiyetini gene yerine getiririz. Dence babaları:

— Benim ölümü kaldırdıktan sora kızlamı kim istese verin. Hiç itiraz etmen, demiş. Bi kaç gün sorada ölüvemiş. Ölüsünü ağıla ağıla kaldırıyla, babaları gömmüşle.

Aradan bi hafta kada geçmiş. Bi gün sabalen erkenden kapı çalınmış. Bakmış. laki ihtiyar bi devriş. İçeri almışla.

— Ne istiyon devriş baba? Demişle. Devriş:

— Allahın emri, Peygamberin kavlile koca kız kardeşinizi istiyom, demiş.

Büyük oğlanla ortanca oğlan vemek istememişle, kimin nesi olduğu belli del, diye.. Küçük oğlan:

— Babamız bize vasiyet etmedi mi? Kim istese verin demedi mi?

Diynce onlada vemişle. Devriş koca kızı almış, gitmiş.

Bi hafta sora sabalen gene bi devriş gelmiş. Oda:

— Allahın emri, Peygamberin kavlile ortanca kardeşinizi istiyom, demiş. Büyük le ortanca oğlan gene vemek istememişle

Küçük oğlan:

— Babamızın son sözünü unuttunuz mu? Dimiş. Onu da vemişle. Kalmış evlende bi küçük kız kardeşleri.

Büyük oğlanla ortanca oğlan ne olusa olsun artık onu vememeğe ant itmişle.

Bi hafta sora başka bi devriş daha gelmiş. İçeri almışla:

— Ne istiyon? Diye sormuşla. Oda:

— Allahın emri, Peygamberin kavlile küçük kardeşinizi istiyom, demiş.

Büyük oğlanla ortanca oğlan:

— İki kardeşimizi verdik, hiç bi haber alamadık. Bunu artık vemeyiz, demişle emme küçük oğlan:

— Hayır, veceniz! Babamın vasiyeti heralde (her halde) yerine gelecek, demiş.

Epi bi kavga etmişle. Sora onu da vemişle. Devriş almış, gitmiş.

Aradan ayla, yilla geçmiş. Kardeşlerden ne haber varmış, ne de bi ses.. Aramağa karar vemişle. Neleri va, neleri yoksa hepsini satmışla. Kendilene bire (birer) at almışla, paraları da hebelere doldurmuşla atın üstüne komuşla. Kendileri de binmişle. Bi gün sabalen (sabahleyin) erkenden yola çıkmışla.

Az gitmişle, uz gitmişle, dere, tepe düz gitmişle; akşama kada yol gitmişle. Daha öteye gidemeyecekleri anlence bi veranede giceyi geçimeğe karar vemişle. Küçük oğlan:

— Ben büyüğümden işittimdi. Veranle tekin delmiş (değilmiş). Burda yatmayam; şurda açıkta konaklıyam, demişse de kardeşleri:

— Başımıza bu felâketleri getiren sen değilmisin? Sus! Biz burda yatcez, de-

mişle.

Küçük oğlan da sesini çıkaramamış. Biraz yemek yemişle. Yorgun olduklarından hemen uyumuşla. Fakat küçük oğlan uyumamış; nolur, nolmaz diye..

Tam gece yarısında gök gürlemiş, gök yüzü kara bulutlara örtülmüş. Gele gele yedi başlı koskoca bi dev gemiş. Küçük oğlan hemen kılıcını çekmiş devin üstüne atılmış; devin bi başını kesmiş atmış. Dev de can acısıyla kanları akıda kıda geldiği yere gitmiş. Küçük oğlanda devin kulakları kesmiş, sağ cebine koymuş, kellesini de yuvarlevemiş. Sabalen erkenden kalkmışla, Gene yola düzülmüşle. Küçük oğlan kardeşlene akşamki isten bişey söylememiş.

Başlamışla gitmeğe.. Az gitmişle, uz gitmişle; dere, tepe düz gitmişle, akşama kada yol gitmişle. Da (daha) ileri gidemiycekleri anence (anlayınca) urdeki bi mağrada geceyi geçirme karar vermişle. Küçük oğlan:

— Ben büyüklemden işittimdi, kırdan ıssız yerlerde yatmak doğru deldir, demişse de büyükleri:

— Sen sus! Bizim başımıza bu kada felâketleri getiren sen delmişin? demişle. O da ses çıkaramamış.

Büyük oğlanla ortanca oğlan yemekten sora hemen uyumuşla. Küçük oğlan gene uyumamış. Tam gece yarısında bi gürültü duymuş. Hemen kılıcını çekmiş, başlamış beklemeye. Gele gele dokuz başlı koskocaman bir dev çıka gelmiş. Küçük oğlan hemen hücum etmiş, devin bi başını kesmiş. Dev de can acısıyla kanları akıda akıda geldiği yere gitmiş. Küçük oğlan onun da kulakları kesmiş kellesini yuvarlevemiş. Kardeşlene bunu da duyurmamış.

sabalen erkenden gene yola çıkmışla. Az

gitmişle, uz gitmişle; dere, tepe düz gitmişle; akşama kada yol gitmişle. Daha öteye gidemiycekleri anence ordaki ulu bi ağacın altında konuklamağa karar vermişle. Küçük oğlan:

— Ben büyüklemden işittimdi. Ulu ağaçla tekin delmiş. Burda yatmıyanda şöyle açıkta giceliyelim, demışsede ötekile:

— Sen ne bilisin? (Bilirsin) başımıza bu felâketleri getiren hep sen değilmişin? Sus, karışma! Biz burda gecelicez, dimişle. Küçük oğlan gene sesini çıkaramamış. Ağabeleri yemekten sora hemen uyumuşla. Küçük oğlan uyumamış. Çıkış ağacın üstüne, başlamış büyükle beklemeye. Tam gece yarısı gök yüzü yarılmış, koca bi ateş çıkmış, üzerlene doğru gürültüyle inmeğe başlamış. Küçük oğlan çok korkmuş. Biraz beklemiş. Tam yaklaşınca kılıcını havaya bi atmış, kılıç ateşin içesine girmiş. Ateşte yalazıla (alevler) saçarak gerisin geriye gitmiş.

Şimdi oğlan napsın? Abelen kılıcsız olduğunu belli etmemek için belinden bıcağını çıkarmış, bi dal kesmiş, kılıç gibi yapmış, kınına yerleştirmiş. Bunlardan da bi şey duyurmamış.

Sabah olmuş, kalkmışla, gine yola çıkmışla. Öğleye kada yol gitmişle. Hem aş yemek, hemde bir az yorgunluk gidermek için bi çeşme başına oturmuşla. Küçük oğlan çalı çırpı toplakene ayağı yerde bi kapıya takılmış. Kapağı kaldırmış. Bakmışki neredibenle (merdivenle) ta aşaya kada gidiliyo. Kardeşlene çağırması. Koca oğlan ortanca oğlan bi türlü aşı inmeğe yüreklenelememişle Küçük oğlan:

— Ben inerim. Aşada ne va, ne yoksa size haber verim, siz beni burda beklen demiş. Onlada:

— Devamı vaar —

Sukutu Hayal!

“Aşk yoktur, kapris vardır, diyene!..”

Kalbim ümitsizliğin acıları içinde,
Seması kasırgalı birgün gibi karardı.
Kederimi örtüsüz bırakmamak için de
Üstüme ıstıraptan siyah bir kefen sardı.

Bir kadın... Siyah gözlü.. Tatlı ceylân bakışlı..
Tabutlanmış bir kalbin dışında yaşıyacak.
Bir kadın... Çiçek gibi.. sevimli.. ince kaşlı..
Örselenmiş içimin dışında yaşıyacak...

Ruhumda acıların katilleşmiş elleri,
Orda derin yer almış bir sevgiyi boğuyor.
Yaşatmak istediğim kalbimin çiçekleri,
Baharına doymadan birer birer soluyor..

CİHAT GENCULU

Bulasım Geldi..

Öyle doluyum ki, aşkınla bugün.
Her tarafa seni sorasım geldi..
Ardıma bakmadan hızla bütün gün,
Barındığın şehre koşasım geldi..

Gözümde duman var, başım çok ağır;
Bir şey duymayorum; kulağım sağır,
Nerdesin sevgili!.. Bana bir bağır;
Sesini, sevgime koyasım geldi..

Bir sümbül takmadan karlar inince,
Yaşlarım göl gibi gönle sinince,
Sabahı görmeden, güneş gidince
Koklanmış gül gibi, solasım geldi

Bir yeşil rüzgârdır; sanki bakışım!..
Tanrıya isyandır; belki yanışam,
Fazla görülmesin; bu haykırışım
Aşk denen yolsuzu, bulasım geldi.

FETHİYE ORBEY

BEKLERKEN

Yazan: LEMAN

Güneş karşı tepelerde yanarak, eriyerek kayboluyor. Bunun için mi o kadar everdi ediyorsun? Daha yapılacak çok mu işin var? Sızlanma, tasalanma gelin. Daha gök kararınca kadar Sütünü Tağar, aşını ocaktan indirir, hayvanların yerlerini anıklı yabilirsin.

Korkma, Süt sağarken elerinin kınası bozulmaz gelin. Bunun için mi bu kadar çekingensin? Saçlarını başında toplamışsın. Bırak onları, belinden aşağı sarksınlar. Sana böyle daha çok yakışıyor. Bu gece güzel görülmek istemiyor musun?

Gök kararıyor gelin. Hâlâ işlerin bitmedi mi? Biraz daha evedi et kadının onun gelme çağı yaklaştı.

Gök kapkara. Bu gece neden bu kadar durgunsuuya? O şimdi gelecek. Başına yeni yaşmağıdı, ayaklarına sarı yemenilerini koysana. Beline kırmızı ipek şalını sarki biraz daha ince görünsün. Altunların? Ya eltunların nerede? Oları neden saçlarına ilistirmedin? Bugün çok unutkan. Kadınım

Karanlıktan korkuyormusun gelin? Lambanı yaksana. Gözlerin neden ikide birde pencereye takılıp kalıyor? O geç kaldı diye üzülyyorsun? Bırak bugünde yarım saat geç gelsin Bundan ne çıkar? Hem bak ocaktaki aşın hâlâ pişmedi. Sonra ona ne cevap vereceksin? Belki sana kızacak, bağırarak Varsın biraz daha geç kalsın gelin.

Ne o? Kulakların ses mi çaldı? Bir çıngrak sesi falan? Yok canım. O duyduğun rüzgârın sesidir. Çok fena uğulduyor de-

ğilmi? Gök kapkara ve bulutlu. Rüzgâr bütün gücüyle esiyor. Bütün bunlar fırtına âlâmetidir. Sen fırtınadan korkarmısın?

Gözlerin üzüntü ve beklemekten büzülmüş gibi Dudaklarının yanındaki oğlamak ister gibi uzanan çizgiler sona hiç yrkışmıyor. ya şimdi o geliverise? onun yanına böyle çıkmak ister misin? Gül gelin Gülki yüzün biraz güzelleşsin.

O hâlâ gelmedi. fakat sen neden bu kadar duygunsu ya? yüzün kül gibi. Ne o?!. ağlıyor musun?!. göz yaşlarının yanaklarına süzülen Sürmelerin hoş durmuyor yıka yüzünü gelin.

Gözlerin uykusuzluktan mı yoksa beklemekten mi bu kadar yorgun ve kaygılı? Belkide korkuyorsun. fakat bütün bu acıları sana çektirdiği için ona hâlâ kızmıyorsun değil mi? Onu bu kadar çok mu seviyorsun?

Fırtına ne kötü uğulduyor bu gece... Kapkara ufukta, kıpkızıl korkunç sesli şimşekler var. Fakat sen Kapanı sarsan bu fırtınaya, homurdanan bulutlara kükrıyen yağmura aldırma gelin. Yaz sağnağıdır o. Geçer.

Artık ağlama, sızlanma gelin. Gece yarısı geçiyor. O gelmiyecek. Belki bu gece belki bütün geceler gelmiyecek. Sen yine onu böyle bekliyecek misin?

Fırtına artık kapıyı sarsmıyor. Yağmur dindi. Gecenin kurum gibi sim siyah saçları tel tel ağarıyor, ihtiyarlıyor gece.. Taa uzaklarda bir kaç horoz sesi var. Fakat senin hıçkırıkların neden dinmiyor ya? Onu hâlâ bekliyor musun gelin?

ATALAR SÖZÜ

Tophyan: SABUR ŞAHİN

—VII—

E

Ecelden başka her şeyin çaresi bulunur

Ecet geldi cihana baş ağrısı bahane

Eceline susamış

Eceli gelen köpek cami divarında sıyer

Edebini edepsizden öğren

Eğer ata yük olmaz

Eğri odun doğru söyle

Ekdığımız yavuz oğlu o aldığımız kavuz oğlu

Ekme dizinde insan yüzünde

Ekme ekmegin mayası gelin kaynananın aynası

Ekmeden biçilmez

Ekme ilden su göiden

Ekmeğin büyüğü hamurun irisinden olur

Ekmeğini ayağıle tepti.

Ekmeğini katığına denk eden aç kalmaz

Ekmeğini kendi yiyen yükünü kendi kaldırır.

Ekmeğini it yer yakasını bit yer

Ekmeğini yedin gözün babuşta

Ekmeği cetelesine döndü.

Ekmeğsiz ev köpeksiz köy olmaz

Ekmeğin olmuşunu döverler

Ekmeğin cinmeden yutulmaz

El adamın aynasıdır

Elbet olur ev yakanın hanesi vıran

Elbette eden bulur belasını

Elden gelen hayırı esirgeme

El elden kalmaz dil dilden kalmaz

Eli hamur karnı aç

Elile hamur ovalar gözü ile dana kovalar

Elim ermez gücüm yetmez

Elina, diline, belini sağlam tut

Elin işte gözün aşta

Elim verdiğini il vermez

Elinle ver ayağınla ara

El öpmekle dudak aşınmaz

El urduk etek silktik

El üstünde el vararsa varınca kadar

El yarası olur dil yarası onulmaz

Elifi görse mertek sanır

Elifin hecesi var gündüzün gecesi var

Emanete hiyanet olmaz

Emanet yerinde yaraşır

Emanetin arkasından şeytan gezer

Emek emeki yürünmez

Emek olmayınca yemek olmaz

En doğru minare onunda içi eğri

Erbainin sonu hamsinin onu

Erdiye erik ağacının çıkacak

Er canı isteyen kız Allah canını alsın

Avrak canı isteyen oğlanda çakıp gi-deceğini der

Ere inanma fuya dayanma

Er ekmeği meydan ekmeği

Erenlerin sağı solu olmaz

Erenler vücut birlik

Ergene varan yumruk yer, dula varan kuyruk yer

Ergen gözü ile kız alma, gece gözüle bez alma.

Ergen oğlanın avrat başaması koloy

Er getire hak yetire

Erine göre bağla basım, tencerene göre kaynat aşını

Erinden gülen kadının zülifleri tanbu-

Eri olmayanın yeri olmaz

Er isen meydana çık

Ekmeğin eli kınası, kadının yüzü ka-Ekmeği tüylüsü Ali cinsinden kadının tüylüsü ayı cinsinden.

Erkek aslan aslanda dişi aslan aslan değilmi

Erkek koyun kasap dükânında yakışır
 Erkek kuş havayı havayı dişi kuş ya-
 par yuvayı
 Erkek vefakar, kadın cefakâr olmalı
 Erkeğin kusuru kadın yadında söylenem
 Erkek kalkan işine geç kalkan aşına
 Ermeni gelini gibi kırır
 Ermeniden irfan yehudide pehlevan olma
 Ermeniden dönme sonraean görme
 Ersiz avarat yolarsız at
 Er oğlu ekmeğini taştan çıkarır
 Eser amma yağmaz
 Eserek devesinin çulu eğri gerek
 Eser yağar yolcu yoluna gerek
 Esen rüzgardan hile sezer
 Esirgenen göze çöp büşer
 Eski düşman dost olmaz
 Eski dost düşman olmaz
 Eski defterleri karıştırma
 Eski camlar bardak oldu
 Eski hamam eski tas
 Eskiye giymiş yeniye bulamaz
 Eskiye yazın gölge korur kışın gömleği
 Eski un çuvaldır vurduca tozar
 Eskiye itibar olsaydı bit pazarına nur
 yagardı.
 Eşegini sağlam bağlada sor allahına
 Eşegine bakmazda hasan dağına oduna
 git
 Eşeginin anlı sakar kendi adına ta
 Eşegine altın palan vursa yine eşek yine
 eşek
 Eşek at olmaz çığır et olmaz
 Eşek eşeği kasıkla kaşır.
 Eşek eşeği ödünç kaşır.
 Eşegin canı yanınca attan ileri gider
 Eşegin gemisi yürümüşte eltimin gemisi
 yürümüş.
 Eşek beğilmi sürme ile yürür
 Eşek çamkra göçtükten sonra akıl öğret
 çok olur.
 Eşek hoşaftan ne anlar
 Eşegi yoldan çıkarır sıpanın oynaması
 Eşek sıpasıyla cümbüşlenir
 Eşek üstünde börek kapmaça.

Eştiği kuyuya kendi düştü
 Eşegin eski at yemini kendi arttırır
 Etekleri tuttu.
 Et ekmek üzerinde yaraşır.
 Etek öpmekle dudak kararmaz.
 Et giren yere dert girmez
 Et denilmeden cömleğe düşme
 Etek ile tırnak arasına girilmez
 Et ile deri yemekle diri
 Etti senin kemiği beuim.
 Eti kanile çığır canile
 Et kanlı yiğit canlı gerek
 Etlidin hani derin' güzel idin hani erin
 Et tırnaktan ayrılmaz,
 Ev alma komşu al
 Ev bağda tava delik iş yağda
 Evdeki parar çarşıya uymez
 Ev ev üzerinde olur ama il il üzerinde
 olmaz
 Eve hirsiz girdikten sonra kapıya kilit
 takan
 Evine göç koyacağına kapı taş koy
 Evinde ekmeği yer ilin damında ürür
 Evlenenle ev yapının tanrı yardımıdır
 Evlenmesi bir loca kuş geçinmesi bora il
 kış.
 Evvel düşün sonra söyle
 Evvel taam sonra kelâm.
 Evel hesap soura kasap,
 Evele ar idi şimdi kâr oldu.
 Elin ağzı torba değilki büzesin
 El elden üstündür, arşa kadar
 Er olan sözünden bellidir
 Eylik iki baştan olur
 Eylik atına binen çabuk iner
 Elimin vergilisi, gönlümün sevgilisi
 Etek öpmekle dudak aşınmaz
 Evim olsun kümes olsun, kocam olsun
 horoz olsun
 Eyinin dostu yoktur
 Elimi sallasam elbise, başımı sallasam
 tellisi
 Ekmek olmasa yemek olmaz
 Eken bilir, doğrayan bilmez.
 Devamı var

Halkevi Köycüler Şubesi Neşriyatından :

1 — Köy kitabı

Yazan : İlbay Salim Gündoğan

Halkevi Dil, Tarih, Edebiyat Şubesi neşriyatından:

1 — Öz Türkçe adlar

Derleyenler : Abdi Ağabey oğlu, Şevki Işıkman

2 — Çepniler (Balıkesirde)

Yazan : Çağış kamunu kamunbayı H. Akay

3 — Balıkesir inanmaları

derleyen : Öğretmen Osma Balkır

Kaynak Neşriyatından :

1 — Kaynağın 1-12 Sayısı Birinci cilt

2 — » 13 24 » İkinci »

3 — Balıkesirde Bağcılık

Yazan : Kepsütlü oğlu Halil İbrahim

Türkiye Genel Kimyagerler Kurumu Dergisi

Türkçeden başka Almanca, Fransızca, İngilizce yazıları ile beynelmîlî bir ilim ale-
mine hitap eden ve Türkiyemizde yapılan kimya çalışmalarının dünyaya yazmaya hizmet
eden bu derginin ikinci cildinin ikinci sayısı, kimyagerlerden başka, kimya ilminin tat-
biki sahalarından olan hekimlik, Eczacılık, Baytarlık, Ziraatçılığa alâkadar derece bir
zenginlikle çalışmıştır.

İçindeki birçok eenebi yazıların hulâsılarından başka, yurdumuzda yapılan etütler
ve bu arada havza kâphicileri suları ile unlarımız üzerindeki yazılar ve araştırmalar
göze çarpılmaktadır.

On buçuk forma kalınlığında olmasına rağmen bu sayısının da fiyatı yalnız elli kuruş
olan derginin adresi: Ankara, Postakutusu 50 dir.

Sayısı 15 kuruştur